№. 263 w Sobotę dnia 9. Listopada 1850.

GAZETA W. XIĘSTWA POZNAŃSKIEGO.

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornéj W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamieński.

Telegraficzne wiadomości.

Sztutgard, 5. Listopada. — Rząd zażądał od izb znacznych pieniędzy na uzbrojenia wojenne. Zdaje się, iż izby odrzucą wnioski.

Preszburg, 6. Listopada. — Od przyszłego tygodnia wciąż wojska przechodzą, tak jazda jak piechota. W téj chwili przechodzi oddział strzelców, a za kilka godzin za nią ruszy jazda.

Wiedeń, 6. 2listopada. — Feldm. Radetzky przybył tu, były minister wojny Giulay obejmuje tymczasowe dowództwo w Weronie. Cieszą sie z oddalenia pana Radowitza. Rada ministrów oświadcza się za układami z Prussami, ale jak najśpieszniejszemi.

Paryż, 5. Listopada, wieczorem o godzinie 8. — W departamencie północy wybrano Lahitta reprezentantem. Liczba zapisanych na liście wyborców wynosiła 142,000. Lahitte otrzymał głosów 35,800. $\frac{3}{4}$ wyborców prawnych nie brało udziału w wyborze. — Constitutionnel wydrukował rozkaz dzienny Changarniera z 2. Listopada i spodziewa się, że przesilenie pomiędzy Changarnierem a elizeum ustało. — Projekt do układu z Rozasem nadszedł do Paryża.

Pruski Staatsanzeiger z 8. Listopada zawiera w urzędowéj części, co następuje:

Na wniosek ministerstwa stanu potwierdzam postawienie armii na stopie wojennéj i wykonanie tego pozostawiam ministrowi wojny.

Berlin, 6. Listopada 1850. Fryderyk Wilhelm.

Ladenberg. Manteuffel. Heydt. Rabe. Simons. Stockhausen.

Berlin, d. 6. Listopada. — Ministerstwo stanu postanowiło na posiedzeniu dzisiajszem, na które także król w stanowczéj chwili przybył, całe wojsko, wraz z landwerą postawić na stopie wojennéj.

Za powód do tego rozporządzenia podają, że zażądano od Prus, aby cofnęły swe wojska z Hessyi. Ponieważ wojska państw niemieckich południowych wciąż się tam pomnażają, przeto nie można układów puszczać na igraszkę losów, niechcąc się narazić na niebezpieczeństwo. Jenerał Gröben otrzymał instrukcye, aby działał tylko na zasadach wojskowych. Z tych powodów także ściągają wojsko pruskie z Badenu. — Z innéj strony donoszą, że wojska pruskie w Hessyi pod jenerałem hr. Gröben cofnęły się na lewém skrzydle ku Fuldzie przed nastającymi Bawarami. Ponieważ daléj się cofać niemoże, aby nie przerwać komunikacyi pomiędzy swym korpusem, przeto zażądał jenerał Gröben nowych instrukcyi z tą uwagą, iż trudno mu utrzymać swoje wojsko od boju, ponieważ Bawarowie z nadzwyczajną śmiałością pod same szeregi wojska pruskiego postępują. — Jenerał Gröben wezwał podobno księcia Thurn Taxis, dowódzcę bawarskiego, a przez jenerała Peuckera hrabię Thuna we Frankfurcie, aby tak zwane wojska exekucyjne zaprzestały dalszych marszów. Na to otrzymał odmowną odpowiedź od obudwóch.

Dziś nadeszła nota dyplomatyczna austryacka na ostatnią pruską. Lubo ułożona w wyrazach zgodnych, zawiera jednak żądanie, aby Prussy cofnęły swe wojska z Hessyi. Rząd atoli pruski żąda wzajemności, to jest aby wojska exekucyjne także Hessyą opuściły, a jeżeli tego nienczynią, wówczas Prussy przymuszone będą stanąć zbrojno.

Nowo pruska gazeta powiada: według pogłoski nadesłał tu lord Palmerston poufne uwiadomienie, że Anglia z powodu teraźniejszéj polityki handlowéj Prus, na przypadek wojny pomiędzy Austryą a Prussami, ostatnim innego wsparcia dać niemoże, okrom not dyplomatycznych i pożyczki. Francya zaś się oświadczyła, że na przypadek wojny między Prussami a Austryą, tylko przypatrywać się będzie.

Kassel, 5. Listopada. — Wczora spodziewano się z powrotem naczelnego wodza Haynau, którego kurfürst w Wilhelmsbadzie nie powitał łaskawie i skarcił za postępowanie bez taktu. Dał mu w końcu dymissyą. Udał się więc były wódz na spoczynek do Hanau, ale tam go nikt przyjąć nie chciał, wraca więc do Kasslu, na którego chciał puszczać kule rozpalone. Panie kasselskie chcą mu żaru nasypać na głowę, za naprowadzenie na kraj Austryaków. — Dyrektorowi sądu Mackeldej w Hanau nakazał dowódzca bawarski ściągać należytości od stempla, a nie notować, jeżeli zaś tego sąd nieuczyni, stawi wszystkich sędziów przed sąd wojenny. Sędziowie postanowili nie usłuchać roskazu wojskowego.

Fulda, 4. Listopada, w południe. — W téj chwili zabębniono i zatrąbiono na alarm. Bawarowie i Prusacy tylko na 2000 kroków od siebie oddaleni stoją pod bronią. Prusacy czekają natarcia. O godzinie $2\frac{1}{2}$ z południa. Śród okrzyków hurra pędzą cwałem dwa szwadrony pruskich kirasyerów przez bramę ku Petersberg, aby odeprzeć Bawarów od Rhoen. Działo wyszły drogą frankfurcką, ale dotąd nieprzyszło do starcia. — Z południa $4\frac{1}{2}$ godz. Wojsko stoi pod bronią na placu alarmu, bagaże idą ku Hünfeld, zaczyna zmierzchać się, Bawarów niewidać. Wszystkie wejścia do miasta obsadzone wojskiem. — Godzina $5\frac{1}{4}$. wieczorem. Artylerya i kawalerya wracają do miasta. — Według prywatnéj korespondencyi z Fuldy, podobno wideta bawarska zastrzeliła pruskiego uzara.

Z Monachium pisze korespondent gazety wrocławskiéj pod dniem 31. Października, co następuje. »Osoby obciążone ideami bundestagu nieposiadają się z radości z powodu depeszy telegraficznéj z Berlina zamieszczonéj w Allgemeine Zeitung, podług któréj car rossyjski miał oświadczyć, że zaczepienie Bawarów do elektorstwa heskiego wkraczających uważać będzie za wypowiedzenie wojny ze strony Prus. Powiadają oni teraz wyraźnie, że wystawienie armii bawarskiéj, jakoteż zaprojektowane wkroczenie do elektorstwa jest czystą demonstracyą przeciw Prusom, aby je zmusić do poniechania unii a przystąpienia do wolnych konferencyi. Lecz powyższa demonstria wycieńczyła już do tyla skarb bawarski, według własnego zeznania ministra finansów, iż izbom w Grudniu zebrać się mającym znów przedłożyć mają projekt do przyzwolenia znacznéj pożyczki. Oprócz tego nadchodzą od armii z nad Menu wieści jaknajsmutniejsze o stanie wojska. Pułk kirasyerów księcia Karóla, który tu z tąd był wyszedł, przybył do Bamberga tak zniszczony, iż do 60 żołnierzy, idąc pieszo i niosąc siodła na plecach, konia za sobą prowadziło, dla tego, iż wszystkie się odsedniły, a zatem w chwili obecnéj wcale niezdatne są do pełnienia służby. Stan artyleryi nie jest lepszym, i dla tego 12-funtowa baterya pierwszego pułku wysłana z Bamberga do Aschaffenburga musiała się już w Schweinfurcie na tak długi czas zatrzymać, aż konie cokolwiek wypoczną. Jedna 6 funtowa baterya tegoż samego pułku dokazała tyle, iż przynajmniéj do Ochsenfurtu doszła. Konie bowiem pociągowe są to powiększéj części źrebce po $2\frac{1}{2}$ roku stare, które na prędce z stadnin wojskowych zarekwirowano, i takowe niepodkute do pułków odstawione, mają teraz bez wprawy pełnić służbę i znieść wszelkie trudy.

Poznań, 6. Listopada. — Dowiadujemy się z dobrego źródła, że dr. Małecki, były nauczyciel przy tutejszém gymnazyum M. M. a teraźniejszy profesor filologii przy uniwersytecie Jagiellońskim, otrzymał od ministerstwa zaszczytne polecenie, pod nader korzystnemi warunkami, reorganizowania Lyceum krakowskiego. Przyjął je podobno zastrzegając sobie, iż będzie się bezpośrednio znosił z ministerstwem. (G. P.)

Anglia.

— Komitet unii duchownéj w Londynie zgromadził się i wydał jednomyślnie postanowienie następne: Komitet oświadcza uroczyście, iż uważa hierarchię episkopalną anglikańskiego kościoła za prawdziwie i istotnie prowadzoną przez następców apostołów i z tego względu wymaga wierności zupełnéj i bezwarunkowéj wszystkich członków kościoła anglikańskiego. Komitet, odczytawszy i zważywszy ostatnią bullę apostolską i list pasterski kardynała Wiseman, oświadcza, iż jeden i drugi z tych aktów uważa, równie jak zarzuty w nich czynione, za naruszenie praw kościoła anglikańskiego.

Królestwo Polskie.

Warszawa, d. 6 Listopada. — Onegdaj po godzinie 1 z południa Naj. pani, w towarzystwie wielkiéj księżny Olgi Mikołajewnéj, i księżny Alexandry meklemburgsko-szweryńskiéj, oraz księżny Ludwiki niderlandzkiéj, raczyła odwiedzić w zamku, księżnę jejmość warszawską namiestnikowę.

Za zezwoleniem cesarza, wielcy książęta Konstanty, Mikołaj i Michał Mikołajewicze, przyjęli miano członków honorowych cesarskiéj akademii lekarskiéj w Petersburgu.

Warszawski dozór bóżnicy, jako organ uczuć całéj tutejszéj gminy starozakonnych, pragnąc zachować w późne lata pamięć obchodu w d. 17. Października r. b. pięćdziesięcioletniéj służby wojskowéj księcia warszawskiego, jenerał-feldmarszałka namiestnika królestwa, oświadczył życzenie złożenia w banku polskim, na wieczną lokacyą, summy rs. 3750, od któréj procent wynoszący corocznie rs. 150, w dniu 17. Października przeznaczonym by był na uposażenie jednéj z panien niezamożnego stanu, z pozostawieniem pierwszeństwa córkom wojskowych.

Jego książęca Mość, zezwalając na przywiedzenie do skutku powziętego przez dozór bóżnicy zamiaru, rozkazał zarazem oświadczyć mu, przez pośrednictwo dyrektora głównego spraw wewnętrznych i duchownych, za ten czyn szlachetny swoje podziękowanie.

Rossya.

Tyflis, dn. 7. Września. — Wielki książe cesarzewicz następca tronu przybył do Tyflisu, gdzie przy wjeździe przyjmowany był przez wszystkie władze, oraz całą ludność, która wyszła na spotkanie dostojnego gościa aż po za rogatki miasta. Dnia 26. wielki książe cesarzewicz raczył przyjmować naj przewielebniejszego exarchę Gruzji, Izydora, i księcia Perskiego, Bechmen Mirzę, następnie urzędników tak wojskowych jako i cywilnych. Z powodu tego pamiętnego dla miasta Tyflisu przyjazdu, książe namiestnik Kaukazki dał wspaniały obiad, na którym JCW. wniósł toast za zdrowie cesarza.

Francya.

Paryż, d. 3. Listopada. — Jenerał d'Hautpoul ma zamiar zaprowadzić w Algieryi nową organizacyą. Chce urządzić rady jeneralne i okręgowe, na zasadzie wyborów ograniczonych.

Proudhon otrzymał pozwolenie opuszczenia więzienia na dwa dni z powodu połogu swéj żony. Władze w ogóle nie bardzo surowo postępują z więźniami politycznymi w Conciergerie.

Podają teraz bliższe szczegóły o sprzysiężeniu w Lionie i południowéj Francyi. Z Londynem i Genewą stoją w ścisłych stosunkach spiskowi. Chcieli oni na dany znak równocześnie powstać na południu i wschodzie. Według jednego dziennika marsylijskiego mieli zamiar spiskowi napaść naprzód na Draguignan, gdzie się słaba znajduje załoga i przez załogę toulońską osłabić, a potém opanować to ostatnie miasto. Po departamentach spodziewano się ludność wiejską nakłonić do rewolucyi. Marsylia miała pozostać spokojną z powodu wielkiéj załogi tam się znajdującéj. W Tulonie aresztowano wielu robotników, w Nimes adwokata i byłego prokuratora tymczasowego rządu, tudzież mnóstwo innych osób. Z rozkazu jenerała Castellane rozwiązano po wielu miejscach w departamencie Drome gwardye narodowe.

Pierwszy numer dziennika Voix du proscrit wyszedł z druku. Zawiera oprócz odezwy do ludów podpisanéj przez Ledru Rollin, Mazziniego, Darasza i Rugego, jako należących do komitetu centralnego demokracyi europejskiéj, dwa artykuły Ledru Rollina i Delascluze.

Wyższe władze nie przyjęły dymisyi dowódzcy gwardyi narodowéj w Cherbourgu, ale rada prefekturalna zawiesiła go na dwa miesiące w urzędowaniu prefekturalném.

Sprawdza się wiadomość, że Changarnier radził Neumayerowi ustąpić i przyjąć nową posadę. Tymczasem osoby dobre rzeczy świadome twierdzą, że Changarnier nie nastawał bardzo z tą radą i cieszy go, iż z jego rady Neumayer nie korzystał. Changarnier nie szuka skwapliwie zwady z pałacem elizejskim i postanowił cierpliwie zwady czekać, aż się zbierze zgromadzenie narodowe. Wówczas zrzuci maskę. Fakt ten, że Neumayer nie chce przyjąć nowéj posady, zdaje się potwierdzać to, co powiadamy. Chambolle, członek komisyi nieustającéj opowiada dziś w l'Ordre, z jakich powodów Neumayer się opiera rozporządzeniu prezydenta. Neumayer, powiada on, jest bez majątku. Niesprawiedliwe rozporządzenie zadaje cios jego majątkowi czyli przyszłości jego żonie i dzieci. Z tego powodu i ponieważ dekret w monitorze przynajmniéj pozór ocalił, znajdował się w krytyczném położeniu. Tymczasem komendant Trochet, jego szwagier i adjutant, rozmawiał z swoją siostrą i nagle stanął przed jenerałem z swoją siostrą i dziećmi: jenerale, — rzekł do niego, — postawiono cię pomiędzy honorem a interesem, zdaniem twojéj rodziny nie powinieneś się namyślać.. Dobrze! odpowiedział jenerał, — zrozumieliście mnie, wahałem się przez chwilę dla was. — W téj chwili napisał Neuymayer list do ministra wojny z oświadczeniem, że nie przyjmuje nowéj posady.

Debaty oświadczają, że uczułyby żal, gdyby się sprawdzić miała wiadomość, iż Neumayer niechce przyjąć nowéj posady, bo to prowadziłoby do nowego przesilenia, które przejmuje smutkiem spokojnych obywateli.

Komissya nieustająca przyjęła protokuł o ostatnich zajściach w tak łagodnych wyrazach, iż pokazuje jawnie, jak dalece unika nieporozumień z prezydentem rzeczypospolitéj. Ale jak rzecz naprawić, która się stała, to trudno odgadnąć. Prezydent niemoże odwołać przesadzenia Neumayera, a Neumayer podziękowawszy za nową promocyą upokarzającą, nie może także bez utraty czci udać się do Bretagnii na tę posadę. Te zobopólne niepodobieństwa jażdżą rany zadane sobie wzajem, tak u prezydenta, jak u jenerała Changarniera.

Wieczorny Monitor piorunuje w dzisiajszym swym manifeście przeciw komissyi nieustającéj, o któréj mówi jak o klubie, który tajemnie spiski knowa przeciw rządowi, gdy tymczasem naród prawdziwą jest podporą rządu.

Wieczory u prezydenta rzeczypospolitéj w elizeum rospoczęły się z d. 31. Października. Kilka dam, parę jenerałów i ministrów, to całe towarzystwo. Co czwartki i wtorki podobne zbierać się będą towarzystwa.

Na salonach burgrafów parlamentarskich panuje obawa. Onegdajszy wieczór u Thiersa był właśnie takiego usposobienia umysłów. Wszyscy lękają się dalszego postępu rozdwojenia między L. Napoleonem a zgromadzeniem narodowém, które niewiadomo dokąd prowadzi Francyą. Na mieście jest niejaka agitacya; spokojność majeryalna panuje, kiedy niepewność przenika umysły. Nie jest to agitacya rewolucyjna, lecz jerozolimska albo bizantyńska. Le passage de l'opera, w którym schodzą się wieczorem szulerzy giełdowi, jest typem ducha jerozolimskiego: chciwości, zręczności i przebiegłości posuniętéj po za granicę zwyczajnego razumu. Salony są typem ducha bizantyńskiego: elegancyi i dowcipu połączonego z subtelnością i sprytem, który upatruje kabałę, złą wiarę i niemoralność w każdym kroku, czy to władzy, czy to partyi, czy to żołnierza, czy to człowieka. W sali ustępowéj i czytelni zgromadzenia narodowego zbierają się głównie reprezentanci tiers parti i de la montagne. Zbierająca się sesya wszystkich zajmuje. Każdy pyta się: jak się zagai przeważna kwestya władzy? Kto się ją podnieść odważy? Są reprezentanci którzy mniemają, że kłótnie L. Napoleona z Changarnierem są małego znaczenia, i że bardzo być może, iż w razie danym, sam Changarnier przemówi za przedłużeniem władzy. Nateraz zajmuje uwagę spisek odkryty w Lyonie. Aresztowania rozszerzają się po Paryżu, Marsylii i Tulonie. W Lyonie aresztowano radzcę departamentowego i municypalnego, a w Paryżu aktorkę Maryą Losser. Jenerał Cavaignac nie odpisał na list p. Savalette, który mu przypisywał opinią za przedłużeniem władzy. P. Hetzel, księgarz, a szef bióra w ministeryum spraw zagranicznych r. 1848. oświadczył, iż znając jenerała nie daje wiary podaniu. Powiadają, że decembryści są w wielkiéj czynności, że Persigny, który wrócił do Paryża, ma być mianowany ministrem spraw zagranicznych. Partya republikańska wstrzymuje się systematycznie od elekcyi tak w departamencie du Nord jak du Cher. Sprawa niemiecka, jeżeli nie zajmuje umysłów, to ciąży na giełdzie. Projekt zajęcia Szląska i prowincyi Nadreńskich sprawdza się w tém znaczeniu, że ma to być środek ostateczny, w razie bezskutecznego przeminięcia zręczności i namów. Powiadają, że jenerał Neumayer nieprzyjął ofiarowanego sobie dowództwa i że komissya prorogacyjna zajmie się jeszcze tym przedmiotem na sessyi dzisiejszéj. Komissya może rozmawiać i skarżyć się, oddalenia jenerała już nie cofnie. Ludwik Napoleon za bardzo poszedł naprzód w obronie swych prerogatyw, aby mógł się cofnąć bez wstydu.

Włochy.

Rzym, 27. Października. — Missya komtura Don F. Bawanza de la Fuente Hermosa w watykanie skończyła się. Lubo skutek jéj dotąd jest jeszcze tajemnicą kancelaryi, możemy jednak z pewnością donieść, co następuje. Nad wszelkie spodziewanie i prawie bez przykładu w nowszych dziejach kuryi duchownéj ustąpiono w watykanie wobec znacznéj kwoty pieniężnéj ofiarowanéj z strony rządu Guatemala za przyzwolenie żądane, w zasadzie z taką surowością przestrzeganéj i dotrzymywanéj, jedynego naczelnictwa duchownego, tak iż teraz papież na przyszłość nie będzie mógł żadnemu z tamtąd zamianowanemu biskupowi potwierdzenia odmówić. Domyślać się należy, że podarunek pieniężny ofiarowany za to nadzwyczajne pozwolenie w nowym konkordacie przez grzeczność za każdym razem pod konwencyonalniejszą i przystojniejszą nazwą przesyłanym będzie. — Przytém także teraz jeszcze w Ameryce środkowéj a osobliwie w Guatemala szeroko rozgałęziony zakon kawalerów San Sepolto otrzymał przy téj sposobności w reformie swoich statutów i odznakach zewnętrznych, dla odróżnienia się od rycerzy maltańskich, taką niezawisłość, jakiéj sobie w Guatemala życzono. Październik skończy się tym razem bez owych uroczystości w willi Borghese. Przyjaciel pewien księcia tego powiada, iż on włość owę zniszczoną podczas rewolucyi chce na parę lat zapuścić na łąki i obsiewać zbożem, a zysk z tego ma mu w części wynagrodzić stratę poniesioną w budynkach willi owéj zamienionéj w kupę gruzów. Onegdaj i wczoraj nawiedził nas tu orkan straszliwy, który pomiędzy innemi na brzegach zachodnich pod Terracino i Neturno rozbił 4 neapolitańskie okręty przewozowe. Ośmiu majtków życie utraciło.

Turyn, 28. Października. — W Kalifornii urządzono teraz konsulat sardyński, i urząd ten powierzono pułkownikowi Lionetto Cipriani, który się naprzód z Toskańczykami pod Curtatone odznaczył a potém w służbie aż do bitwy pod Nawarą pozostał. Podróżował on wiele lat po Ameryce,

i zna handel tamtejszy z własnego interesu. Będzie on zatém mógł być bardzo użytecznym Sardyńczykom w Francisco, albowiem znaczna liczba przeniosła się się tam z Ameryki południowéj. Nad brzegami tamtejszemi znajdują się rodacy nasi w znacznéj liczbie w Montevideo i Bueonos Ayres np. dochodzi ludność sardyńska do 20,000 głów, a żegluga wewnętrzna na niższéj rzece Plata zostaje wyłącznie w ręku żeglarzy sardyńskich. W Chili i Peru także są kolonie szczepu sardyńskiego. — Według Istruttoro del Popolo podał hr. Pralormo prośbę o uwolnienie go od obowiązków posełstwa w Paryżu, i jest tutaj spodziewany. — Dziennik Armonia zbija pogłoskę, jakoby biskup toskański oświadczyć miał gotowość swoję do przyjęcia arcybiskupstwa w Turynie. Przytém mniema, że żaden duchowny nieznalazłby się w Turynie, któryby śmiał się sprzeciwić woli papieża. Były poseł sardyński przy dworze rzymskim, hr. Fryderyk Broglio de Montebello, umarł dnia 20. Paźdz. w Galloro pod Aricią.

Florencya. — Do dziennika Statuto donoszą z Neapolu o utworzeniu kordonu wojskowego wzdłuż brzegów morza jońskiego jakoteż o ściąganiu wojska znacznego w Kalabryi, mianowicie około Consenzy.

Austrya.

Wiedeń, d. 2. Listopada. — W tutajszych kołach dyplomatycznych zaręczają, że poseł z strony rossyjskiéj do bundestagu niemieckiego został zawierzytelnionym, i że jedynie od zaproszenia Austryi zawisło, aby wyjazd posła tego do Frankfurtu nastąpił. Hr. Gorczaków poczynił już wszelkie przygotowania do podróży. Reskryptem z dnia 22. z. m rozpisuje ministerstwo wojny konkurs dla zaopatrzenia w żywność twierdz Theresienstadtu, Josephstadtu i Königgratzu.

Wiedeń, d. 3. Listopada. — Wczoraj udał się cesarz po dwakroć do dworcu kolejowego glognickiego, dla obejrzenia osobiście oddziałów wojska przybywającego. — W ciągu przyszłego tygodnia rozpoczną się narady wa żne w okolicznościach dotyczących wojskowości pod przewodnictwem samego cesarza, na które się już znakomici jenerałowie zjeżdżają. — Przebieganie kuryerów pomiędzy Wiedniem a Berlinem, które w tygodniu ostatniem tak bardzo było ożywionem, zupełnie prawie teraz ustało. — Reichszeitung znajduje w najnowszych doniesieniach z Berlina spokojniejsze usposobienie. Aby jednak w czasie późniejszym niepokazać, iż się w sądzie swoim pomyliła, dodaje, iż niemyśli za nadto wcześnie oddawać się nadziei, z powodu załatwienia na drodze spokojnéj sporu teraźniejszego. Chociaż bowiem Prusy pretensye swe w sprawie Niemiec znacznie zniżyły, nieosiągniono tem jeszcze wcale równowagi wszystkich warunków, od których Austrya, będąc wewnętrznie przekonaną o swéj słuszności, niepowinnaby odstąpić, i wziąwszy już na siebie koszta ruchomienia swoich sił wojennych, niema powodów nawet finansowych do odstąpienia.

Od niejakiego czasu natrafiano tu na fałszywe kupony akcyi kolei żelaznéj północnéj, schwytano przy wymianie takowych dwa indywidua, a główny fałszerz jest śledzonym.

Ze strony duchowieństwa ogłoszona została nagroda za najlepszą rozprawę przeciw małżeństwu cywilnemu.

Serbské Novine donoszą, że zgromadzonym w Wiedniu biskupom greckim ministeryum spraw wewnętrznych następujące przedmioty przedłożyło do opinii, a osobliwie: zaprowadzenie synodów dyecezyalnych, wykształcenie duchowieństwa, założenie szkół dla ludu, utrzymywanie duchowieństwa z funduszów gmin, obmyślenie funduszu dla wdów i sierot po duchownych greckich itd.

Naj. Pan przy nastąpionéj reorganizacyi akademii sztuk pięknych w Wiedniu, powołał hr. Franciszka Thun prezesa towarzystwa patryotycznego czeskiego przyjaciół sztuki i czeskiego stowarzyszenia artystów, na referenta w przedmiotach sztuk pięknych przy ministerstwie oświecenia na tak długo, jak tego potrzeba wymagać będzie.

Minister handlu polecił, aby kurs giełdy wiedeńskiéj telegrafami był do Krakowa przesyłany, zacząwszy od 1. Listodada r. t.

Redaktorom w Peszcie zakazano pod karą 300 zlr. umieszczać wiadomości o ruchach wojsk.

Dnia 22. b. m. przeprowadzono do Zemunia pod strażą i w kajdanach dawnego redaktora »Napredaka« (postęp) z Karłowic, Nedelkowicza. Schwytany jak mówią za przejście granicy z okolicznościami podejrzenie wzbudzającemi, podróżował w tym stanie do granicy serbskiéj, jako iszący poddany wydalony został z kraju.

Z Galicyi w końcu zeszłego miesiąca. Mamy organizacyą Galicyi wypisaną wyraźnie w gazecie wiedeńskiéj, czytamy ją we wszystkich dziennikach wiedeńskich, a przytém przejmuje nas uczucie podobne, jak kiedy osoba jaka długo i z upragnieniem za czemkolwiek czeka, i nakoniec osiągnąwszy to, przekonywa się z boleścią, że posiadanie przedmiotu upragnionego niewarto owego całego lękania się, które ona wycierpiała. Na czém za sadza się organizacye naszego kraju koronnego? Na lepiéj uorganizowanéj policyi, na zmniejszeniu powiatów w obwody, czém nikomu przysługi nie wyświadczono i na rozproszeniu kraju na 3 części tak, iż zazdrość blacha sejmów kuryalnych, chcących bawić się w grę rządzenia dobro kraju mało uwzględnia. A cóż na sejmach przewagę mieć będzie? Może jakie stronnictwo, które inteligencyą, dobrą wolą, siłą wymowy, wpływ światowy umysły opanować i interesa ująć potrafi? Nie, większość naprzód już jest utworzoną, ponieważ na każdym sejmie kuryalnym deputowani ze stanu wieśniaczego, są w większości, a oni zdania żadnego nie mają, przeto głos ich za echo rządu uważać można. Byłoby już niejako rzeczą słuszną i stósowną, ażeby, jak jeden ministeryalny dziennik wiedeński powiada, w Galicyi jako jako też Tyrolu lud wiejski liczniéj był reprezentowanym, gdyż żywioł miejski w naszym kraju koronnym mniéj jest rozwiniętym. Jednakowoż zachodzi tu ta mała różnica, że lud wiejski w Tyrolu jest dostatecznie wykształconym, aby w interesie swoim mógł występować, gdy tymczasem chłop galicyjski, nie ze swojéj może winy, okrom duszy, mało się różni od zwierzęcia, i jest bezwładnem narzędziem popów ruskich, a ci znowu potulnym organem rządu. Azatém po sejmach kuryalnych mało się spodziewać należy, a tym mniéj jeszcze po komisyi nieustającéj z 15 członków złożonéj, i po wydziale centralnym, który się w przypadkach sporu, z każdego sejmu po 6 członków i komisyi nieustającéj ma zebrać, a którego siedliskiem stałem miasto Lwów będzie. Rząd umieścił w tém bardzo pomyślnie pewne zrównoważenie, aby w przypadku, gdyby którykolwiek z sejmów kuryalnych wystąpił z opozycyą w większości, wszystko znów w wydziale centralnym na dobrą drogę naprowadzone zostało, gdyż tam zawsze rząd przegłosuje. Otóż to jest reforma kraju koronnego, Galicyą przezwanego, o reformie sądownictwa ani wspomniano, takową na czas późniejszy odłożono; tymczasem biurokracyi pole jak najobszerniejsze do działania pozostawiono, i nadużycia jak najniegodziwsze z dniem każdém się powtarzają. Podobnież wydział zdrowia na pół tylko uporządkowano, do staniemy lekarzy obwodowych w miejsce powiatowych, i otóż to już wszystko. Lecz lud wiejski w Galicyi nie będzie mógł dla tego samego już korzystać z pomocy lekarskiéj, gdyż nie troszczy się nikt o zaprowadzenie po wsiach potwierdzonych chirurgów, którychby obowiązkiem było przynajmniéj dwa razy w tydzień pewną liczbę wsi objechać, i wieśniakom udzielać rad lekarskich, którzy z własnego popędu nigdy po lekarza nie posyłają. Nigdzie nie znajdziesz tyle kaleków, co w Galicy, nigdzie tyle ludzi nie chodzi z tego świata bez pomocy lekarskiéj, co w Galicyi. Obowiązkiem jest rządu odrazę ową chłopów przez środki skuteczne na jego własne dobro zwyciężyć, i przez zamianowanie lekarzy obwodowych znaczną liczbę ludzi od śmierci ratować i starać się o powiększenie ludności. — Jak rządowi naszemu chodzi o przeprowadzenie organizacyi w naszym kraju koronnym, za dowód posłużyć może okoliczność ta, że tak nazwaną propinacyą w mieście naszém i wszędzie prawie znów znów na trzy lata w dzierzawę puszczono. A ponieważ przy zaprowadzeniu nowéj organizacyi gminnéj, służy prawo gminie zniesienia lub zmodyfikowania owego podatku, jakże tu pogodzić to prawo gminy z prawem dzierzawcy, który wziął propinacyąod magistratu na 3 lata? Widać ztąd, że autonomia gmin w Galicyi jeszcze 3 lata się przewlecze.

Galicya.

Lwów, 20. Października. — W tutejszéj c. k. wszechnicy będą podczas bieżącego kursu zimowego wykładać następujące przedmioty:

A. W fakultecie teologicznym. 1) Historyę kościelną, profesor dr. Onufry kawaler Krynicki. 2 Język hebrajski i archeologię biblijną, prof. dr. Jan Kucharski. 3) Dialekta oryginalne (arabski, syryjski i chaldejski) prof. dr. Jan Kucharski. 4) Dogmatykę w języku łacińskim, prof. dr. Sebastyan Tyczyński. 5) Dogmatykę w języku halicko ruskim, suplent Jakób Ciepanowski. 6) Teologię moralną, prof. dr. Benedykt kawaler Lewicki. 7) Teologię pastoralną w języku polskim, prof. dr. Julian kawaler Zagórski. 8) Teologię pastoralną w języku halicko-ruskim, docent prywatny Antoni Juzyczyński. (Katedry języka greckiego i biblii nowego testamentu jakoteż wyższéj egzegetyki są opróżnione).

B. W fakultecie jurydyczno-politycznym. *a.* Przedmioty w zawodzie umiejętności ogólnych. 1) Encyklopedyę umiejętności jurydyczno-politycznych, prof. dr. Edward Herbst. 2) Początki filozofii prawa i prywatne prawo natury, prof. dr. Edward Herbst. 3) Ekonomię polityczną i naukę finansową, prof. dr. Jan Paździera. 4) Naukę policyjną i politykę kultury, prof. dr. Jan Pazdziera. 5) Teoryę statystyki i statystykę austryacką, prof. dr. Albin Hammer. 6) Naukę powszechnéj obrachunkowości, prof. dr. Józef Schrott. *b*) Przedmioty jurydyczno-administracyjne. 7) Kameralistykę, prof. dr. Albin Hammer. *c*) Przedmioty sądownicze. 8) Austryacką procedurę kryminalną, prof. dr. Edward Herbst. 9) Instytucye prawa rzymskiego, prof. dr. Franc. Kotter. 10) Naukę o posiadaniu podług kodeksu rzymskiego i austryackiego prawa, prof. dr. Franc. Kotter. 11) Prawo dziedziczne podług kodeksu rzymskiego i austryackiego, prof. dr. Franc Kotter. 12) Austryackie prawo cywilne, prof. dr. Jędrzéj Fangor. 13) Statystykę urzędową i sądownictwo anstryackie, prof. dr. Jan Scholz. 14 Procedurę w sprawach spornych, prof. dr. Jan Scholz.

C. W fakultecie filozoficznym. 1) Ogólne początki filozofii i metafizykę, prof. dr. Mikołaj Lipiński. 2) Historyę filozofii (aż do 3go wieku po Chrystusie), prof. dr. Mikołaj Lipiński. 3) Pedagogię, prof. dr. Franciszek Amtmann. 4) Historyę powszechną (dzieje starożytne i średniowieczne Oryentu) prof. dr. Antoni Wacholz. 5) Historyę państwa austryackiego (dzieje Czech i Węgier aż do Ferdynanda I.), prof. dr. Antoni Wacholz. 6) Historyę naturalną (pierwsze początki i oryktognozyę), suplent Hiarynt Łobarzewski. 7) Wyższą matematykę, prof. dr. Ignacy Le-

moch. 8) Fizykę, prof. dr. Aleksander Zawadzki. 9) Fizykę matematyczną, docent pryw. dr. Wojciech Urbański. 10) Filologię łacińską (wykład od Horacego), prof. dr. Karlmann Tangl. 11) Filologię grecką (wykład 22, 23 i 24 księgi Iliady) prof. dr. Karlmann Tangl. 12) Estetykę grecką, prof. dr. Karlmann Tangl. 13) Język polski, prof. dr. Jan Szlachtowski. 14) Historyę literatury polskiéj, prof. dr. Jan Szlachtowski. 15) Język halicko-ruski, prof. Jakób Głowacki. 16) Literaturę halicko ruską, prof. Jakób Głowacki. 17) Język włoski, nauczyciel dr. Jakób Shoklizh. 18) Literaturę włoską (prosodyę i tłumaczenie klasyków włoskich), nauczyciel dr. Jakób Shoklizh. 19) Język francuski (gramatykę racyonalną i porównawczą). nauczyciel Karol Piechórski. 20) Historyę literatury francuskiéj) i filologiczny wykład jéj klasyków) nauczyciel Karol Piechórski. 21) Krytyczną gramatykę języka hebrajskiego, prywatny docent dr. Lazar Elias Igel. 22) Chaldejski język biblijny i Targumim, pryw. docent dr. Lazar Elias Igel. 23) Historyę hebrajskiéj i chaldejskiéj literatury, pryw. docent dr. Lazar Elias Igel. 24) Język aramejski i rabinikę, nauczyciel Ephraim Israel Blücher. 25) Język samarytański, nauczyciel Ephraim Israel Blücher. 26) Język hebrajski, nauczyciel Ephraim Israel Blücher.

T u r c y a.

Mówiąc niedawno o polityce Reszyda baszy wyrzekliśmy zdanie, że reformy, które hatti-szeryf z Gulbany zamierzył, jedynie powiększeniem siły zbrojnéj i porządną jéj organizacyą, dadzą się przeprowadzić. W tym też duchu, jak się zdaje, postępuje rząd ottomański, ale niestety równouprawnienie wyznań, regularny pobór podatków, a szczególniéj rekrutacya niesłychany wywołuje opór. Żałujemy wielce, że przewidziane te od nas trudności właśnie u szczepów słowiańskich najmocniéj, bo przez powstania się manifestują. Stósownie do licznych korespondencyi, które w dziennikach austryackich czytamy: polityka państw sąsiednich nie mało się do tego przyczynia.

Ostatnie wiadomości donoszą, że Bośnia jest w zupełném powstaniu. Według L l o y d a gubernator Balbeku, Emir Mohamed zrobił przeciw rekrutacyi powstanie, do którego przyłączyło się 1500 ludzi. Stoczoną nawet być miała bitwa krwawa, zwycięztwo jednak po stronie rządu zostało. W a n d e r e r podaje korespondencyą z Serajewa na dniu 24. Października, w któréj pisze, że Omer basza wysłał 2 bataliony do Wojewodiny, aby garnizowały w Mostar, Trebinie i w Stolaczu. Na tę wiadomość wyszedł naprzeciw nim Kawas basza i oświadczył awangardzie, że Wojewodina nie potrzebuje wojsk seraskiera i przeto ich przyjąć nie myśli. Skoro zaś wojsko seraskiera stanęło przed Mostarem, miasto się zbuntowało, wypędziło wezyra, uwięziło jego syna, i przygotowało się do obrony. Cała ludność okoliczna stanęła pod bronią. Prawie wszyscy muzułmani przystąpili do powstania. W krótce cały kraj się podniósł i wszystkie przejścia do Bośnii zbrojno obsadzone zostały. Emir basza wkroczył do Wojewodiny. Wojsko jego, które było pod Serajewem składało się z 24. batal., w których wielu Polaków, Węgrów i Niemców i z artyleryi 34 ciężkich dział. — Duch w wojsku tém był dobry. Bojary z utęsknieniem upatrujący urzeczywistnienia hati-szeryfu z Gulhany, a którzy większą część ludności stanowią, zdają się całkiem być seraskierowi przychylni. Można więc mieć nadzieję, że się uda Omerowi baszy powstanie to równie jak belgradzkie przytłómić, lubo z drugiéj strony przyznać trzeba, że tutaj z innym żywiołem będzie miał do czynienia, który tém trudniejszy będzie do zwalczenia, że więcéj w całém państwie znajdzie sympatyi. Jeneral Bem i brat Perczela są w obozie Omera baszy.

K o n s t a n t y n o p o l, 19. Października. — Teraźniejszy stan Bulgaryi zaczyna się zupełnie ustalać i w ogólności polepszać; rząd turecki poczynił niektóre zmiany i polepszenia, odwołał gubernatora Sija baszę z Widdyna, a na jego miejsce mianował Ali Riza baszę, człowieka wielkich zdolności i dobrych chęci; zniósł urząd »Spahiluków« (czyli wójtów tureckich), źródło nadużyć, zdzierstw i ztąd idących złych następstw, a natomiast zaprowadzić może rady (muncypalne) gminne, czysto bulgarskie; rozporządził ścisłe dochodzenie i ukaranie sprawców morderstwa i pożóg dokonanych w ostatnich czasach na osobach i dobytku bulgarów. Ze śledztwa okazuje się, że i zewnętrzna ręka miała w tych zdarzeniach czynny udział.

Zdaje się, że i ta prowincya będzie mieć księcia udzielnego jak Serbia, i to podobno księcia Vogorides, ścisłego przyjaciela sir Stratford Canninga. — W Bośnii mają formować wojsko chrześciańskie, lecz nie w sposób przymusu, ale w sposób wolnego przystępu. Omer basza zadowolony jest ze służby Polaków w jego korpusie będących; używając ich do swéj wyprawy, miał sposobność poznać ich zdatność i odwagę. Za to też są poważani i obchodzenie się z nimi jest wcale inne niż z innymi oficerami nowo-zaciężnymi. Węgrzy w postępowaniu swém różnią się od Polaków, dla tego Turcy w nazywaniu kładą różnicę, mianując naszych »Lehlimuselman«, Węgrów zaś »Magiarmuselman«. Dla dania wam wyobrażenia jak szczérzy i chętni są Turcy dla tych oficerów, co teraz do służby wstąpili; wspomnę o niedawném wydarzeniu. W Aleppo pewny renegat włoski w stopniu ponoś majora, uroił sobie i przedsięwziął zastrzelić tamtejszego baszę, kusił się nawet o to, lecz mu się nie udało, i umknął prosto do Stambułu, gdzie przedstawiwszy się seraskierowi (ministrowi wojny), oświadczył, iż pochodzi z wysokiéj familii, i prosi przeto o wyższy stopień z tego tytułu mu się przynależący. Seraskier zapytał go z kąd przybywa? — Z Aleppo. — Czy ma urlop? — Nie. — Czy za paszportem? — Nie. — Masz pan »Niszan«?*) — Mam. — Proszę o niego! — Oto jest. — Teraz możesz pan jechać gdzie mu się podoba, odrzekł w końcu seraskier, nie ukarawszy go bynajmniéj.

Wołochy starają się także do wojska tureckiego dostać, co w téj chwili bardzo trudno będzie im uzyskać. Mówią oni, iż chcą by wszystkie narodowości w wojsku tureckim były reprezentowane, a przeto wojsko to wynieść do prawdziwego znaczenia. Dla czego chrześcianie wstępują tak chętnie i walcząc z tyloma trudnościami, w szeregi od Europy okrzyczane za barbarzyńskie?

Emigracya chcąca jechać do Ameryki, dostanie bezpłatny przewóz aż na miejsce, i niebawem ztąd wyjeżdża. Zapisani (w liczbie 30) do wojska tureckiego (bez zmiany religii), zostali temi dniami urzędownie przyjęci; rząd wyznacza im rok czasu do nauczenia się języka tureckiego, po upływie tego czasu zdawszy egzamin, wstąpią do służby czynnéj; kto w przeciągu roku nie nauczy się języka, będzie zupełnie uwolniony; na utrzymanie pobierać mają do majora po 500 piastrów, a wyżsi po 700 piastrów miesięcznie. Każdemu zaś z tych 30tu którýby się zrzec chciał teraz już swego prawa wstąpienia do wojska tureckiego, obiecuje rząd pewną gratyfikacyą, podobnoś po pięć tysięcy piastrów — W téj chwili strzelono siedm razy z działa, znak tutejszy iż się gdzieś pali; na ulicy krzyk — Beszykdesz! — a więc tam ogień. Beszykdesz przedmieście leży daleko od miasta przy brzegu bosforu. W mieście wrzawa ustaje, zdaje się iż przytłumiono pożar.

*) Niszan jest to znak stopnia w kształcie gwiazdy; do sierżanta srebrne, dla oficerów złote, od majora zaś tę gwiazdy coraz więcéj brylantami obsadzone, każdy stopień tak wojskowy jak cywilny, odbiera razem z nominacyą i Niszan, który zawsze nosić ma na wstążce pod brodą na piersiach. Taki Niszan oznacza to samo, co u nas dekret i przysięga.

OBWIESZCZENIE.

Wedle doniesienia JK. M. Kommendantury przybędzie w parę dni dla tutejszego garnizonu 3000 ludzi, którzy w mieście Poznaniu pomieszczeni być mają, dla czego wzywamy posiedzicieli domów, jak najprędzéj urządzić się potrzebnie.

Okazuje się potrzeba obłożyć wszystkie grunta podwójną liczbą obecnego inkwaterunku.

Poznań, dnia 7. Listopada 1850.

M a g i s t r a t.

OBWIESZCZENIE.

Wieś Zdroy, ćwierć mili od miasta Grodziska odległa, w prowincyi Poznańskiéj sytuowana, znajduje się teraz w sekwestracyi, ma być, wyłączywszy czynsz od gospodarzy płacący, w dniu 16 Listopada r. b. przed południem o godzinie 11. w miejscu sądowém tutaj w drodze publicznéj wydzierzawienia.

Bliższe warunki mogą być w naszéj Registraturze przejrzane.

Grodzisk, dnia 30. Października 1850.

K r ó l. Sąd powiatowy; Wydział. I.

OBWIESZCZENIE.

Prowizye półroczne Ziemkie za termin Bożego Narodzenia r. b. przez interessentów płacić się mające odbierane będą w kassie prowincyalnéj Ziemstwa od dnia 12. do włącznie 31. Grudnia r bież. od godziny 8. do 12. przed południem, prócz dni świątecznych i niedzielnych.

Prócz gotowizny przyjmowane tylko być mogą, stósownie do § 236. Regulaminu kredytowego, kupony w tymże terminie płatne.

Wypłata kuponów zacznie się z dniem 2go Stycznia a kończy się z dniem 16. Stycznia 1851. Okaziciele kuponów winni dołączyć wykaz przez nich podpisany, obejmujący nazwę dóbr, nummer, kwotę i termin płatności kuponów, a to nietylko w terminie rzeczonym, ale i po takowym przy wnioskach piśmiennych do Dyrekcyi Jeneralnéj Ziemstwa o wypłatę kuponów czynionych, inaczéj takowe zwrócą się na koszt i ryzyko przesyłającego.

Okazicielom talonów wydawane będą nowe arkusze kuponowe od dnia 18 Stycznia do włącznie 17. Kwietnia 1851., późniéj zaś potrzebne jest w tym celu zgłoszenie się piśmiennie do Dyrekcyi. Ostrzega się, iż kassa Prowincyalna Ziemstwa podczas poboru prowizyi i wypłaty kuponów nie przyjmuje pieniędzy w godzinach popołudniowych. Kto więc do 12. godziny w południe dn. 31. Grudnia r. b. nie zapłaci prowizyi, niemniéj czyje pieniądze z poczty do rzeczonego terminu kassy nie dojdą, winien będzie zapłacić prowizyą za przewłokę regulaminem kredytowym przepisaną. Nadmienia się jeszcze, iż odkładający zapłatę prowizyi na dnie ostatnie, wystawieni być mogą na długie czekanie w lokalu kassowym dla zbytniego natłoku w tym czasie, czego unikną płacąc wcześniéj, a zwłaszcza pieniędzmi należycie uporządkowanymi, lub papierami większéj wartości.

Poznań, dnia 31. Października 1850.

D y r e k c y a P r o w i n c y a l n a Z i e m s t w a.

CENY TARGOWEJ w mieście Poznaniu.

D. 8. Listopada 1850. r.	od tal.	od śgr.	od fn.	do tal.	do śgr.	do fn.
Pszenicy, szefel	1	23	4	2	—	..
Żyta, szefel	1	7	9	1	12	3
Jęczmienia, szefel	—	28	11	1	3	4
Owsa, szefel	—	20	—	—	22	3
Tatarki, szefel	—	26	8	1	1	1
Grochu, szefel	2	2	3	2	2	3
Ziemniaków, szefel	—	11	—	—	13	6
Siana, centnar	—	20	—	—	25	—
Słomy, kopa	5	—	—	6	—	—
Masła, garniec	1	17	6	1	22	6
Spiritusu (beczka 120 kw.) 80 % Trall.	—	—	—	—	—	—